

СОЦІАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМ ВИЩОЇ ШКОЛИ ЩОДО ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ МЕТОДОМ АНКЕТУВАННЯ

Реформування системи освіти – одне з найважливіших завдань нашого часу. Інструментом реформування є інноваційна діяльність на всіх рівнях освіти, що розглядається як процес внесення якісно нових елементів [1]. Структура інноваційної діяльності містить у собі, по-перше, розробку інновації – від появи ідеї до проведення апробації та експерименту; по-друге, поширення інновації, тобто збереження й розповсюдження інформації про нову розробку вчених, підготовку працівників освіти до її застосування та подальшого використання. Внесення змін у навчально-виховний процес – це складна багаторівнева процедура. Розглянемо лише складову загальної проблеми, яка є однією з перших, що чекають свого вирішення під час упровадження інновації: визначення та формування готовності педагогічного колективу до впровадження освітніх інновацій.

Необхідність в інноваціях виникає тоді, коли необхідно більш гнучко та швидко реагувати на соціальні зрушення [2]. Інновації в освіті – це нові ідеї, прогресивні принципи, розвиток передового досвіду, гнучке реагування на вимоги часу, така діяльність учителів, вихователів, керівників освітніх закладів, яка спрямована на вдосконалення навчально-виховного процесу та потребує змін у завданнях, формах, методах і прийомах навчання, в способі діяльності й стилі мислення педагогів. Визначення сутності інноваційної педагогічної діяльності, її особливостей, прогнозування й аналіз її наслідків має надзвичайно важливе педагогічне та соціальне значення.

Різні аспекти проблеми інновацій у житті взагалі і в освіті зокрема намагалися дослідити вітчизняні й зарубіжні вчені: С. Гончаренко, О. Корінний, М. Кузьмін, Г. Менш, В. Муромець, Т. Новікова, Л. Петриченко, Н. Соколова, В. Степашко, В. Хмелевський та ін. [2; 3]. Так, С. Гончаренко визначив інновації в освіті як діяльність учителів та вихователів, спрямовану на поліпшення процесу навчання й виховання, на його раціоналізацію. На його погляд, ця діяльність може стосуватися змін у завданнях, методах і прийомах навчання, а також у формах організації процесу навчання й виховання та може здійснюватися у вигляді діяльності експериментальних, пілотних, авторських шкіл [3]. В. Муромець розглянув інноваційну діяльність як науково-педагогічну проблему [4]; Т. Новікова, вивчаючи умови готовності результатів педагогічних досліджень до їх реалізації у практиці, особливу увагу звернула на інновації в освіті [5]; Н. Соколова порушила питання оцінювання соціальних наслідків педагогічних інновацій. Безумовно, інноваційна діяльність в освіті має важливе педагогічне й соціальне значення.

У Харківському національному автомобільно-дорожньому університеті [6] велику роль відіграють інновації в педагогічному процесі навчання студентів та підвищення кваліфікації професорсько-викладацького складу. На певних соціально-педагогічних рівнях існують свої тлумачення, розуміння поняття “інновації” в педагогічному процесі.

Мета статті – визначити педагогічні умови для якісної організації самостійної роботи студентів ХНАДУ стосовно впровадження інновацій у педагогічний процес.

Анкетування – емпіричний соціально-психологічний метод одержання інформації на підставі відповідей на спеціально підготовлені питання, що відповідають основним завданням дослідження [8; 9]. Анкетування ґрунтується на припущенні, що людина щиро відповідає на поставлені їй питання [10; 11]. Питання формулюються так, щоб відповіді на них найточніше характеризували досліджуване явище й давали про нього достовірну інформацію [12].

Місце проведення анкетування: Харківський національний автомобільно-дорожній університет. Кількість респондентів – 26.

АНКЕТА

Метою цього анкетування є виявлення Вашого ставлення до інноваційних процесів у вищій освіті. Виберіть серед варіантів відповідей на питання таку відповідь, яка відображує Вашу думку, та підкресліть її. Якщо жодна відповідь Вас не влаштовує, то в останньому варіанті наведіть свою точку зору. Анкетування анонімне.

1. Чи згодні Ви з тим, що впровадження інноваційних технологій позитивно впливає на результати навчання?

А) так

Б) ні

В) Ваш варіант _____

2. Впровадження інноваційних технологій визначається:

А) педагогічною модою

Б) вимогами керівництва

В) вимогами “конкурентної боротьби” для залучення студентів

Г) Ваш варіант _____

3. Чи використовуєте Ви інновації у Вашій педагогічній діяльності?

А) так

Б) ні

В) Ваш варіант _____

4. Які умови, на Ваш погляд, можуть сприяти активному впровадженню інновацій у педагогічний процес?

А) зниження обов’язкової норми навчального навантаження

Б) отримання додаткової заробітної плати

В) створення курсів з навчання педагогів інноваціям в освіті

Г) Ваш варіант _____

5. Чи цікавитеся Ви інновацією з педагогічних інновацій?

А) активно стежу за публікаціями

Б) спеціально – ні

В) ця тема мене не цікавить

6. Чи відомо Вам поняття “інноваційна культура”?

А) так

Б) ні

В) Ваш варіант _____

7. Якщо Ви позитивно відповіли на попереднє запитання, то роздумайте, що розуміється під інноваційною культурою.

Укажіть, будь ласка, Ваші: стать Ч/Ж, педагогічний стаж _____

Дякуємо за участь в анкетуванні!

Результати анкетування [13] подано на рисунках 1–8 та в таблиці.

Слід зазначити, що жоден опитаний не відповів, що його не цікавить інформація з педагогічних інновацій. Середній педагогічний стаж опитаних становить 17 років. Серед опитаних: 23 (88,55%) – чоловіки і 3 (11,5%) – жінки. Якщо 26 опитаних відповідали на 7 запитань кожний, то загалом опрацьовано 182 запитання, з яких на 8 запитань (частіше всього на сьоме) варіанта не було запропоновано. Це можна пояснити тим, що респондент не хотів зайвий раз напружуватись і формулювати свою думку.

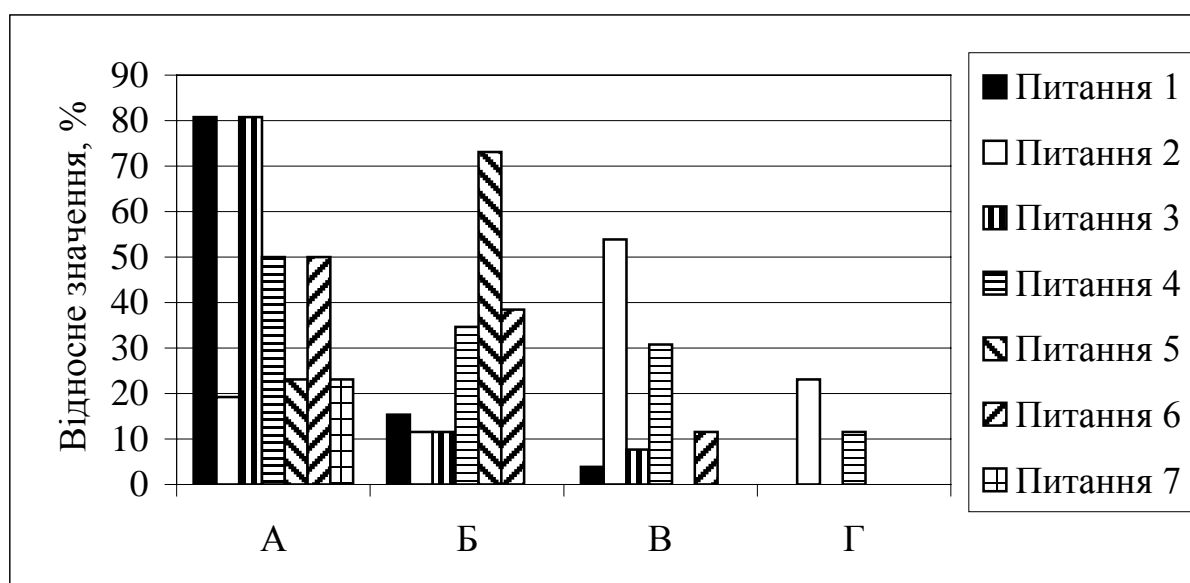


Рис. 1. Відносне значення відповідей на запитання за варіантами, %

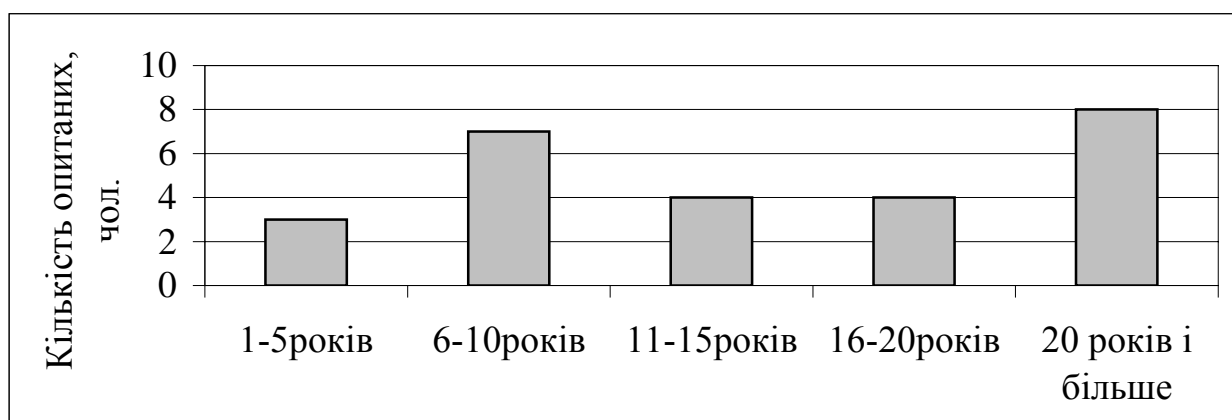


Рис. 2. Педагогічний стаж опитаних в абсолютних величинах

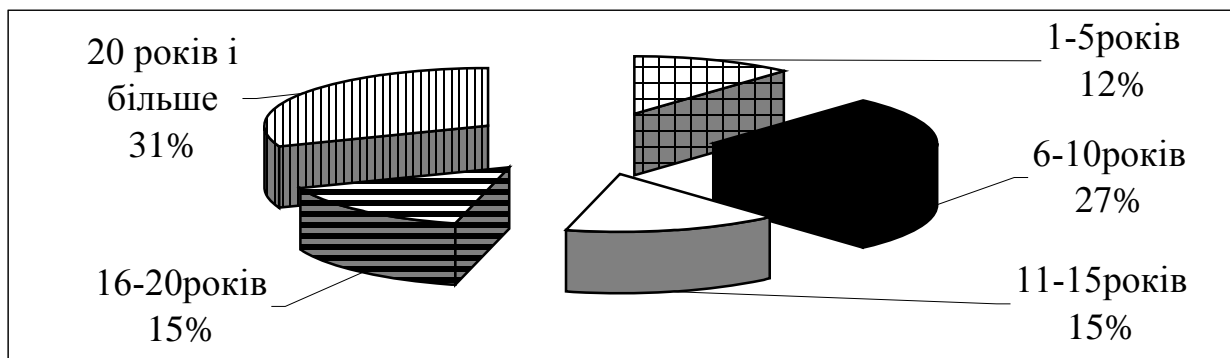


Рис. 3. Педагогічний стаж опитаних у відносних величинах

З рис. 1 видно, що опитувані якісно відповідали на поставлені запитання, тобто дочитували до кінця всі варіанти відповідей, а не підходили до цієї процедури формально, вибираючи відповідь з перших прочитаних варіантів.

Як бачимо (рис. 4), у молодих викладачів (з педагогічним стажем 1–5 років) існує однастайна абсолютна думка:

- впровадження інноваційних технологій визначається вимогами конкурентної боротьби для залучення студентів;
 - усі використовують інновації у своїй педагогічній діяльності;
 - усі спеціально не цікавляться інформацією з педагогічної діяльності.
- У викладачів із стажем 6–10 років існує однакове твердження:
- впровадження інноваційних технологій позитивно впливає на результати навчання;
 - усі використовують інновації у своїй педагогічній діяльності.

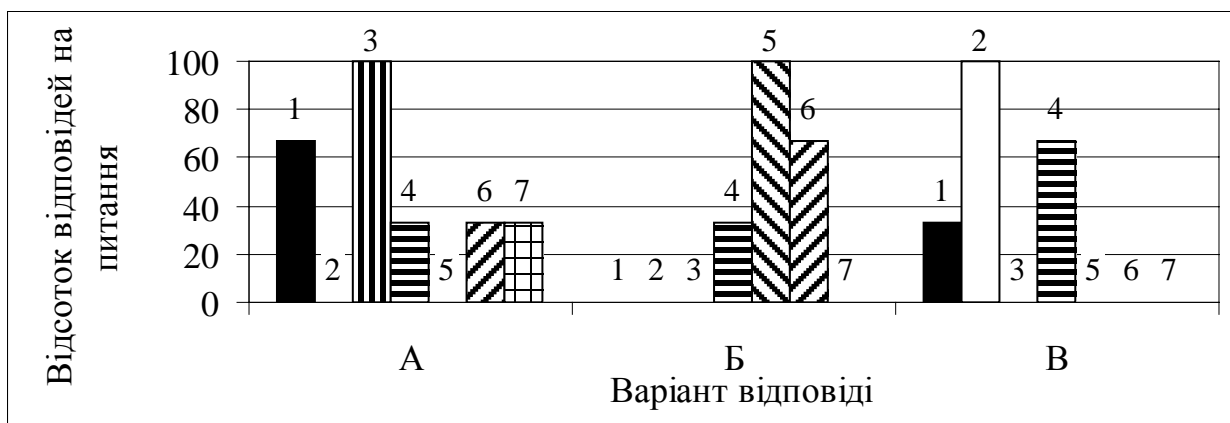


Рис. 4. Аналіз даних за педагогічним стажем 1...5 років

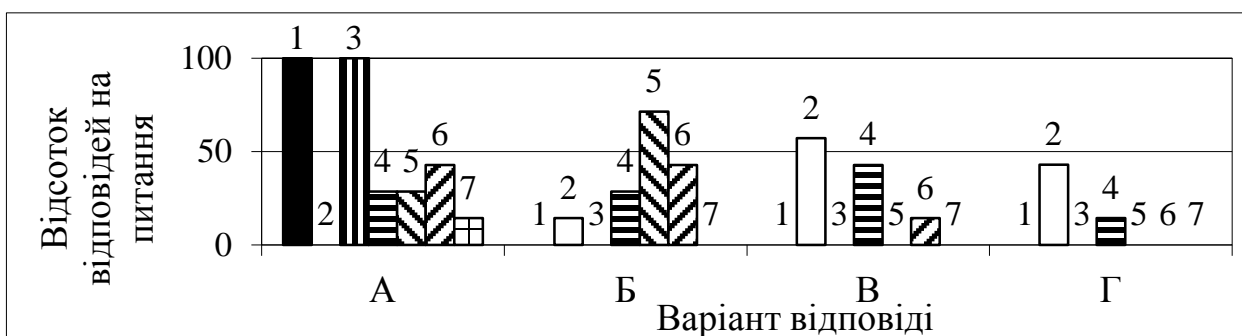


Рис. 5. Аналіз даних за педагогічним стажем 6...10 років

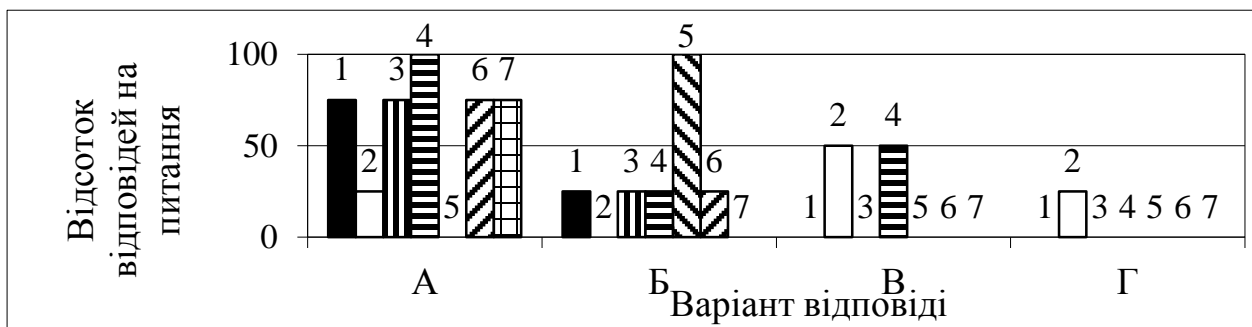


Рис. 6. Аналіз даних за педагогічним стажем 11...15 років

Викладачі зі стажем 11–15 років однаково переконані:

- зниження обов’язкової норми навчального навантаження сприяє активному впровадженню інновацій у педагогічний процес;
- усі спеціально не цікавляться інформацією з педагогічної діяльності.

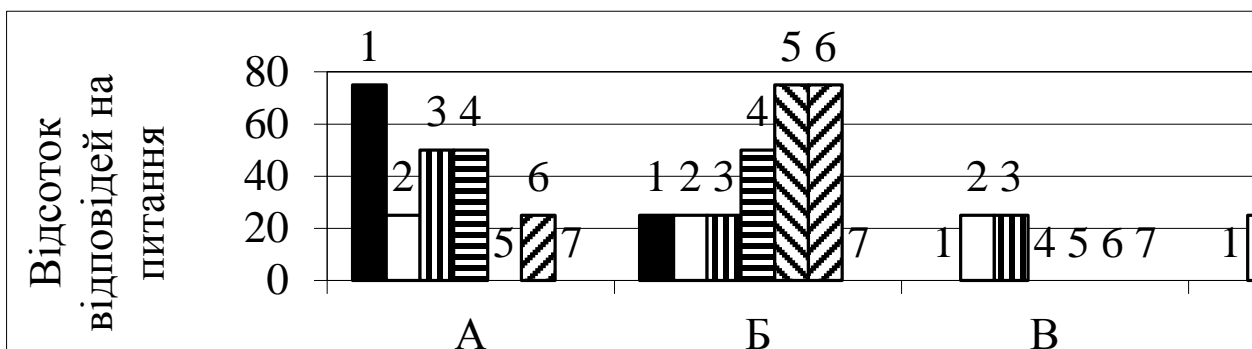


Рис. 7. Аналіз даних за педагогічним стажем 16...20 років

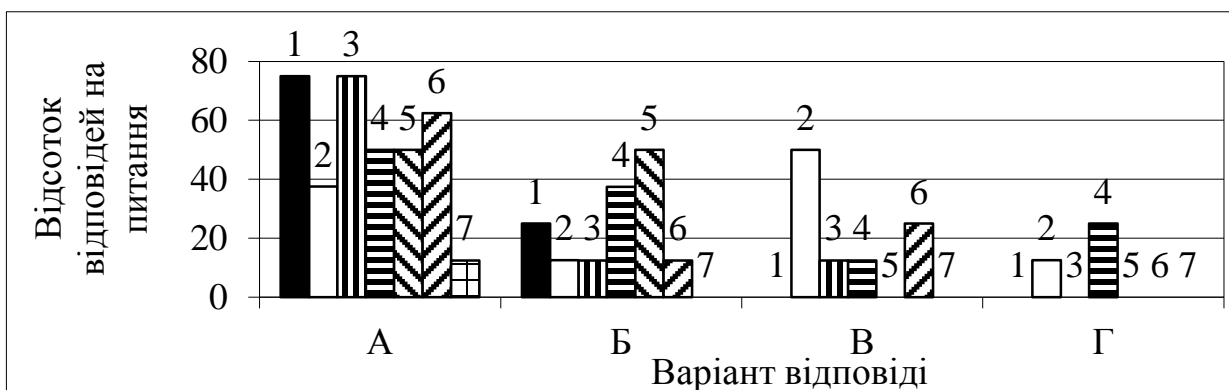


Рис. 8. Аналіз даних за педагогічним стажем 20 і більше років

На решту запитань не було однакових відповідей у жодній з категорій стосовно педагогічного стажу. У таблиці наведено варіанти відповідей, що сформульовані самими респондентами.

Слід зазначити, що при висловлюванні думок (зазвичай п’яте та шосте запитання) опитувані були по-різному мотивовані.

Варіанти відповідей опитуваних

Запитання	Відповіді опитуваних
1	Не завжди
2	Підвищенням ефективності освіти. Прогресом. Рівнем підготовки студентів. Якістю навчання. Доступністю і простотою використання інформації. Необхідністю підтримки кваліфікаційного рівня
3	Намагаюсь. Частково
4	Зростання економіки України. Розуміння необхідності. Підбір здібних викладачів
6	Надумане тлумачення. Орієнтовно
7	Настроювання на все нове. Новий напрям у культурі. Методи впровадження інноваційних технологій. Сприйняття і використання інновацій. Одна з характеристик процесу заміни, становлення й затвердження інновацій. Відслідковувати, впроваджувати та аналізувати. Норми та правила впровадження нових елементів в обов'язкові

Висновки. Проведене дослідження дає змогу стверджувати, що в технічному ВНЗ упровадження інноваційних технологій визначається: підвищенням ефективності освіти; прогресом; рівнем підготовки студентів; якістю навчання; доступністю і простотою використання інформації та необхідністю підтримки кваліфікаційного рівня. Під інноваційною культурою ми розуміємо методи впровадження інноваційних технологій, сприйняття й використання інновацій. Можна стверджувати, що в ХНАДУ існують педагогічні умови для якісної організації самостійної роботи студентів, оскільки науково-педагогічне середовище стимулює інновації щодо методик і технологій викладання.

Література

1. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://osvita.ua/school/school_today/351.
2. Адаменко О.В. Луганський національний педагогічний університет імені Тараса Шевченка Соціальні й педагогічні умови розвитку та методологічні основи історикопедагогічного аналізу новаторства в освіті [Електронний ресурс] / О.В. Адаменко, Є.М. Хриков. – Режим доступу: <http://eprints.zu.edu.ua/1805/1/3.pdf>.
3. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник / С.У. Гончаренко. – К. : Либідь, 1997. – 376 с.
4. Муромець В.Г. Інноваційна діяльність як педагогічна проблема / В.Г. Муромець // Розвиток системи безперервної освіти в регіоні : матеріа-

ли науково-практичної конференції (м. Луганськ, 27 квітня 2007 р.). – Луганськ : Альма-матер, 2007. – С. 45–50.

5. Новикова Т.В. Условия готовности результатов педагогических исследований к реализации их в школьной практике : автореф. дис. ... канд. пед. наук / Т.В. Новикова. – М., 1976. – 21 с.

6. Комишан А.І. Вдосконалення методики навчання дисципліни “Економіка і організація виробництва” в умовах кредитно-модульної системи навчання / А.І. Комишан, Т.Г. Лесь // Концептуальні підходи до формування професійно-педагогічної компетентності майбутніх інженерів-викладачів вищої школи: матеріали конференції. – Х. : ХНАДУ, 2010. – С. 102–106.

7. Табахарнюк М. До оцінки стану і досвіду використання сучасних мотиваційних технологій керівниками українських підприємств та організацій / М. Табахарнюк, В. Петренко // Регіон. економіка. – 2001. – № 3. – С. 100–107.

8. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України: Історія. Теорія : підруч. для студ., асп. та мол. викл. вузів / А.М. Алексюк ; Міжнародний фонд “Відродження”. – К. : Либідь, 1998. – 558 с.

9. Ядов В.А. Стратегия социологического исследования / В.А. Ядов. – М. : Сфера, 1998. – 249 с.

10. Корольчук М.С. Психодіагностика : навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. / М.С. Корольчук, В.І. Осьодло ; М.С. Корольчук (заг.ред.). – К. : Ніка-Центр, 2004. – 399 с.

11. Маригодов В.К. Системный подход к классификации методов научных исследований в педагогике / В.К. Маригодов, А.А. Слободянюк, Д.Э. Мочалов // Специалист. – 2002. – № 6. – С. 27–30.

12. Фіцула М.М. Педагогіка : навч. посіб. для студентів вищих педагогічних закладів освіти / М.М. Фіцула. – К., 2001.

13. Гудков П.А. Методы сравнительного анализа : учеб. пособ. / П.А. Гудков. – Пенза : Изд-во Пенз. гос. ун-та, 2008. – 81 с.

МИХАЙЛИЧЕНКО В.Є., КАНІВЕЦЬ М.В.

САМОСВІДОМІСТЬ ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТА

Внутрішній світ людини, її самосвідомість – одна із центральних проблем філософії, психології та педагогіки. Її значення зумовлено тим, що вчення про самосвідомість становить методологічну основу вирішення не тільки багатьох найважливіших теоретичних питань, а й практичних завдань у зв'язку з формуванням життєвої позиції людини.

Самосвідомість – важлива ланка особистості. Її визначають як свідоме когнітивне сприйняття, оцінку індивідом самого себе, думки про себе. Самосвідомість належить цілісному суб'єкту й слугує йому для організації його власної діяльності, його відносин. Лише завдяки самосвідомості ми розуміємо невідповідність властивостей нашої особистості соціально-